

Магістр 2 року навчання  
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

## **ФОРМУВАННЯ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ**

*Анотація. Проаналізовано можливість та доцільність оптимізації процентної політики банку. Особливу увагу приділено визначенню макро- та мікроекономічних факторів, що впливають на формування процентної політики банку. Запропоновано принципи формування процентної політики банку.*

*Аннотация. Проанализированы возможность и целесообразность оптимизации процентной политики банка. Особое внимание уделено определению микро- и макроэкономических факторов, которые влияют на формирование процентной политики банка. Предложены принципы формирования процентной политики банка.*

*Annotation. Possibility and expediency of optimization of the bank interest-bearing policy is analyzed. Special attention is spared to determination of micro- and macroeconomic factors that influence interest-bearing policy. Principles of forming the bank interest-bearing policy are offered.*

*Ключові слова: процентна політика, процентна ставка, процентний дохід, індекс вартості життя, інфляція.*

Одним із найважливіших принципів ефективної реалізації банками функцій фінансового посередника є дохідність кредитних операцій, які ним безпосередньо здійснюються. З цього можна зробити висновок, що сьогодні найбільш актуальною проблемою функціонування банківських установ є формування такої процентної політики, яка б повною мірою забезпечувала банку отримання необхідного рівня прибутку, а також приваблювала достатню кількість клієнтів.

Серед багатьох публікацій та досліджень вагомих внесок у розробку й вирішення цього питання зробили такі вітчизняні та зарубіжні економісти, як: Гунько Д. В., Долгоносов О. М., Кухарук Н. С., Лаврушин О. І., Смаль О. С., Чмерук Г. Г. та ін. [1 – 5].

Метою статті є визначення принципів формування процентної політики банку. Для досягнення мети були поставлені та вирішені такі завдання: визначення поняття процентної політики банку, обґрунтування важливості процентної політики в банківській діяльності, виявлення мікро- та макроекономічних факторів впливу на процентну політику банку.

Процентна політика – це сукупність заходів із регулювання економічних відносин шляхом управління процентними ставками [4, с. 600].

Процентна політика банків направлена на максимізацію чистого процентного доходу від банківських операцій, страхування кредитного ризику та управління ліквідністю балансу банку. За допомогою процентної політики банк вирішує такі завдання [4, с. 600]:

- встановлює цілі, на реалізацію яких направлено проведення процентної політики;
- визначає повноваження органів управління банку, працюючих комітетів та посадових осіб, а також порядок прийняття рішень із встановлення та перегляду відсоткових ставок за активними та пасивними операціями банку;
- встановлює максимальні та мінімальні відсоткові ставки за банківськими операціями, а також основні принципи і критерії їх диференціації, дає визначення штрафних та пільгових відсоткових ставок;
- визначає підрозділ банку, який відповідає за оцінку процентного ризику;
- затверджує методи, які застосовує банк для оцінки процентного ризику, характер управлінської звітності за даною тематикою, періодичність її надавання;
- встановлює інструментарій, який застосовується для обмеження процентного ризику.

Процентну політику безпосередньо необхідно формулювати на основі чіткого документа, який би мав вигляд затвердженої належним чином концепції, що враховувала б вплив усіх можливих факторів розвитку економіки та особливості діяльності тих груп позичальників, на обслуговування яких орієнтований банк.

Для встановлення адекватного рівня позичкового процента мають бути враховані фактори макро- і мікроекономічного характеру [5, с. 104].

Ці фактори зумовлюють можливість покриття витрат банку, отримання ним прибутку, а також управління ризиками за проведення відповідних операцій. Умови діяльності кожного окремого банку та позичальника є вихідними мікроекономічними параметрами, які формують основу для визначення процентної ставки за кредит. До цих чинників слід віднести [3]:

- витрати на формування ресурсної бази банку, що спрямовуються на видачу кредитів різним групам клієнтів;
- термін використання позички, який відображає фактор врахування ризику кредитної діяльності банку;
- якість забезпечення, що надається при отриманні кредиту;
- репутацію та надійність позичальника.

Невід'ємною складовою ефективною процентної політики банку є комплекс макроекономічних факторів [1; 2; 5, с. 105]:

- рівень державного регулювання ставок на фінансовому ринку – вплив Національного банку України за допомогою адміністративних або економічних методів;
- зміна кон'юнктури на ринку кредитних відносин;
- темпл зростання інфляції у країні має безпосередній вплив на формування процентної політики комерційного

банку, відображає рівень прибутковості банківської діяльності, спираючись на необхідність підтримання реальних процентних ставок на позитивному для банку рівні;

розмір бюджетного дефіциту є визначальним щодо врахування динаміки попиту на кредитні ресурси з боку держави, що безпосередньо впливає на зміну ринкових ставок процента.

Урахування всіх необхідних факторів впливу у процесі формування процентної політики банку має бути своєрідним механізмом досягнення адекватності ставки процента за позичками та відповідати реальним умовам функціонування банку.

Усе зазначене дозволяє сформулювати принципи, на основі яких повинно здійснюватись оптимальне управління процентною політикою банку:

рівень процентних ставок по операціях банків повинен знаходитись у безпосередній залежності від стану попиту на кредитні ресурси. Усіляке зростання попиту повинно визначати ступінь підвищення процентних ставок як по активних, так і по пасивних операціях банку;

величина процентної ставки повинна бути пов'язана зі строками зберігання коштів на вкладах, а по кредитних операціях – зі строком надання позики. Метою встановлення залежності процента від строків зберігання є подальше залучення коштів від населення на більш довгі строки;

розмір процентних ставок повинен враховувати необхідність забезпечення рентабельності банківської діяльності, виключити (або обмежити) вірогідність роботи банку в умовах процентного ризику.

При формуванні ефективної процентної політики банку ці принципи слід враховувати в комплексі. Разом із тим у сучасних умовах особливого значення набирає диференціація процента залежно від строків зберігання коштів та їх розміру.

Таким чином, врахування всіх необхідних факторів впливу в процесі формування процентної політики банку має бути своєрідним механізмом досягнення адекватності ставки процента за позичками реальним умовам функціонування банківської установи, а також певній ситуації, яка складається в конкретний період часу. Чим більше число таких факторів буде враховано при розробці цінової стратегії банківської установи, тим більшими є можливості для ефективної реалізації кредитного процесу.

*Наук. керівн. Азізова К. М.*

---

**Література:** 1. Гунько Д. В. Формування процентної політики комерційного банку [Електронний ресурс] / Д. В. Гунько. – Режим доступу : [http://eprints.kname.edu.ua/4226/1/330-334\\_ГУНЬКО\\_Д.В.pdf](http://eprints.kname.edu.ua/4226/1/330-334_ГУНЬКО_Д.В.pdf). 2. Долгоносов О. М. Процентна політика: роль і місце в стратегії банків [Електронний ресурс] / О. М. Долгоносов. – Режим доступу : <http://conferences.neasmo.org.ua/node/11>. 3. Кухарук Н. С. Сутність та призначення процентної політики банку [Електронний ресурс] / Н. С. Кухарук, Г. Г. Чмерук. – Режим доступу : [http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Fkd/2011\\_1/part2/29.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_1/part2/29.pdf). 4. Банковское дело: учебник / О. И. Лаврушин, И. Д. Мамонова, Н. И. Валенцева и др. ; под ред. докт. экон. наук, проф. О. И. Лаврушина. – М. : КНОРУС, 2009. – 768 с. 5. Смаль О. С. Формування процентної політики банку / О. С. Смаль // Управління розвитком. – 2011. – № 9 (106). – С. 104–105.